

İMAM MUSA KAZİM (a.s)’IN SİYASİ DÜŞÜNCESİ

<"xml encoding="UTF-8?">

İMAM MUSA KAZİM (a.s)’IN SİYASİ DÜŞÜNCESİ

Seyyid Muhammed Nazımzade Kumi

İmam Musa Kazım (a.s)’ın siyasi düşüncesinin temelleri vahye ve dini hitabelere dayanıp sabır ve istikametın esasları üzerinde yükselir. İmam Musa Kazım (a.s) Abbasi zalim hükümdarlarına karşı mücadele ve Ehlibeyt’in haklılığının ispatı için büyük cediti “Sana emredildiği gibi istikamet üzere ol” ayetini esas alarak, sabır ve istikamet unsurlarına dayanıyordu. İmam (a.s) kerem sahibi ceditinin sünnetini temel alarak, babasından aldığı ilimden faydalanıp Şiilere yol gösteriyor ve zamanın zalim hükümetiyle de mücadele ediyordu. İmamların içerisinde hükümete karşı en büyük siyasi mücadeleyi veren İmam Musa Kazım (a.s), zalimlerle mücadele alanında değerli ömrünün büyük bölümünü zindanlarda geçirdi.

İmam Kazım (a.s)’ın yakın dostları kanalıyla gerçekleştirdiği hükümet ve siyasetle irtibat ve o zaman mevcut grup ve düşüncelere karşı takındığı tutum İslam toplumunu yönlendirme amaçlıydı. İmam (a.s) genel olarak Alevi toplumunu, özelde de Şia toplumunu yönlendirmede, yakın dostları vasıtasıyla hükümet ve siyasetle kurulan irtibat kanalıyla günün gelişmelerinden haberdar ediliyordu.

İmam, hükümeti gasıp bilip hükümet işlerine müdahalede bulunmadığı halde kendisini siyasetin dışında da tutmuyordu. İmam (a.s)’ın günün siyasetiyle irtibatı ve ondan haberdar olmasının numunelerinden biri, ashabından Ali Bin Yaktin’in kendisinin izniyle Harun Reşid’in sarayında bulunmasıdır.

İmam Musa bin Cafer (a.s) siyasi mücadeleyi düzene sokmak ve Şia güçlerini savunmak için oluşturduğu program çerçevesinde güvenilir, çalışkan ve bilinçli kişileri hükümetin içerisindeki kilit noktalara yerleştirdi. Onların faal olanlarından biri Ali Bin Yaktin idi. Ali bin Yaktin, defalarca

İmam’a başvurup hükümette yüklendiği sorumlulukları terk etmek için izin istemişti. Ancak İmam (a.s), gerekli izni vermeyip şöyle buyurdu: “Belki de Allah Teala senin vasıtanla muhaliflerin dostlara yönelik fitne ateşini söndürür.” Diğer bir yerde de şöyle buyurur: “Allah Teala’nın zalimler arasında velileri var, bunlar vasıtasıyla salih kullarını korumaktadır. Sen de Allah’ın evliyasındansın” İmam Musa Kazım’ın (a.s) emriyle Ali Bin Yaktin’in yüklendiği görevler:

- 1- Saraydan İmam’a haber ulaştırmak: Merhum Meclisi bu konuda şunları yazmaktadır: “Şehid Hüseyin Feq’in kıyamı bastırıldığı zaman, öldürülenlerin kafaları bazı esirlerle birlikte Abbasi

halifesi Mehdi'nin oğlu Musa'ya gönderildi. O, esirlerin öldürülmesini emretti. Ardından Alevilerin isimlerini saymaya başladı, sıra İmam Musa bin Cafer'e gelince şiddetli şekilde öfkeleni ve ağzından Őu kelimeler boşaldı: "Hüseyin onun emriyle kıyam etti. Zira o, o ailenin vasisidir. Eğer onu yaşatırsam Allah canımı alsın." Bu esnada Ali bin Yaktin, durumu yazılı halde bildirip, İmam'ı bu karardan haberdar etti. İmam ehlibeytini ve bazı Şialarını huzuruna çağırıp konuyla ilgili meşverette bulundu. Onlar, bir müddet gizlenmesini teklif edince İmam (a.s), Abbasi halifesi Musa'nın ölüm haberinin müjdesini verdi.

2- Şialara mali destek: Numune olarak zikredilecek olursa, Merhum Keşi, Rical kitabında şöyle zikreder: "Ali bin Yaktin, güvenilir iki kişiyi bol miktarda mal ve bir mektupla birlikte İmam'a gönderdi. Görüşme Medine'nin dışında "Batn er-Remeh" isimli yerde gizlice gerçekleşecekti. İmam (a.s) kararlaştırılan mekâna gitti. Gönderilen şeyleri teslim aldı." Bu olay, Ali bin Yaktin'in İmam(a)'a mali destekte bulunduğunu da göstermektedir. Aynı zamanda İmam (a.s) ile Ali bin Yaktin arasındaki derin siyasi ve teşkilati tedbiri de göstermektedir. Bununla birlikte Ali bin Yatin, Şiilere ekonomik yardımda bulunmak ve onları desteklemek için bir kısmını her yıl kendi tarafından hacca gönderirdi. Bu bahaneyle onlara büyük miktarda para öderdi.

Hız. İmam Musa Kazım (a.s) takkiyeyi kâmil manada gözetlerdi. Şiilerin tabii haklarını savunmaktan geri durmazdı. (Onların tabii hakkı, masum imamın imamlığının kabulüdür.) Bu hakkın korunması için bu alanda çalışma İmam'ın zamanının belirgin özelliklerinden sayılır. Diğer taraftan İmam'ın hapsedilmesi, onun düşünce ve ilminin hapsedilmesine yol açmadı. Zira toplumun yönlendirilmesi için fiziki varlık şart değildir. İmam (a.s)'ın, imameti devrinde eğittiği talebelerinin gerçekleştirdiği ilmi mubahese ve münazaralarla maddeci ve ilhadi düşüncelerle mücadele edildi. İmam'ın toplumda ilmi ve manevi tesiri esaret günlerinde de sürüyordu. Bu durum, İmam'ın hazır olmadığı zamanlarda bile toplumu yönlendirebildiği ve zalim sistemlerle mücadele ettiğini göstermektedir.

Yedinci İmam'ın hayatı dikkatlice incelendiğinde muasırları olan Abbasi halifelerinin (Mehdi, Hadi ve Harun) İmam'ın siyasi hareketlerinden ciddi bir şekilde rahatsızlık duydukları görülür. Tarihi bazı olaylar, özellikle İmam'ın gizli olarak desteklediği Şehid Hüseyin kıyâmı, Abbasilerin endişelerinin boş yere olmadığını göstermektedir. Bu olaydan sonra Abbasilerin Hâdi'si İmam'ı ölümle tehdit etmeye başlamıştı. Tarih kitapları, İmam'ın (a.s) faaliyetlerinin Abbasi halifelerini çok fazla endişelendirdiğini, bundan dolayı İmam (a.s)'ı defalarca hükümet sarayı Dar'ul Ummare'ye çağırıp sorguladıklarını bildirmektedirler.

Ayrıca tarihçiler, İmam (a.s)'ın siyasi faaliyetlerinin Abbasi Mehdi'si için tahammül edilemez bir noktaya ulaştığında, İmam'ı öldürmesi için Hamid bin Kahbete'h'i görevlendirdiğini bildirirler. Halife, aynı gece rüyasında İmam Ali (a.s)'nin ölüm tehtidiyle karşılaşınca korkuya kapılıp emri

geri alır. Aynı şekilde Harun Reşit zamanında İmam (a.s)'ı kontrol ve takip işleri yoğun bir şekilde yürütülür. Harun, halkın temayülünü ve zekatını gizlice İmam (a.s)'a gönderdiğini haber alınca, bunu tehlikeli bir gelişme olarak nitelendirip İmam (a.s)'ı saraya çağırttı. İmamı sorgulayan Harun şunları dile getirdi: "Halkın perde arkasında kendisine biat ettiği ve hakimiyetini kabul ettiği kişi sen misin?" Harun'un karşısında cesurca duruş sergileyen İmam şöyle buyurdu: "Sen sadece zahirde milletin cismine hükmedebilirsin. Fakat benim yerim onların canları ve kalplerinin derinliklerindedir."

Beni Abbas'ın İmam Kazım (a.s)'a muhalefedinin sebebi, İmam'ın İslam hükümetinin ikamesiyle ilgili korkuları ve zalim halifelere karşı kapsamlı ve yaygın siyasi faaliyetine dayanıyordu. Bu durum Abbasilerin tahammül gücünü aşmış, onlarda ciddi bir tehlikenin var olduğu kanaatini uyandırmıştı. Faaliyetlerini engellemek için İmam'ı zindana atmayı ya da sürgüne göndermeyi düşünüyorlardı. Bunun üzerine İmam (a.s) bir müddet Abbasi Mehdi'nin zindanında kaldı. Hâdi'nin halifelik döneminde bir müddette onun zindanında tutuldu. Ama Harun Reşid'in zindanında daha fazla kaldı. İmam (a.s)'ın zindan müddetinin dört, yedi, on veya on dört yıl olduğu hakkında rivayetler var. Merhum Şeyh Abbasé Kumi'nin yazdığına göre Harun'un emriyle yedinci İmam Basra'da bir yıl zindanda kaldı. Daha sonra Bağdat'a nakledilen İmam (a.s) Harun'un zindanlarında 10 yıldan fazla kaldı. İmam (a.s)'ın siyasi faaliyetlerinin ve onun Abbasi hükümetine muhalefedinin, delilleri muhkem hale getirip İmam'ın peyderpey zindana atılmasına ve nihayetinde orada şehid edilmesine sebep olduğu zikredilebilir. Hazret sürekli mücadelenin en ön saflarındaydı. Küfür, şirk, nifak ve Abbas'i hilafedinin zulmüne karşı çıkıyordu. Onlar ise, meşru olmayan hâkimiyetleri ve mevcudiyetleri için İmam (a.s)'ı ciddi bir tehlike olarak görüyorlardı. Bu tehlikeyi bertaraf etmek için Hazret (a.s)'e karşı düşmanca bir tutum sergiliyorlardı.

Allah tarafından seçkin ümmet için vazifelendirilen İmam (a.s), icra ve ispat makamında insanları gerekli bilinç ve rüşde ulaştırma çabasındaydı. Onlar ilim, bilinç ve bütün iradeleriyle İmam (a.s)'ı kendi imametlerine ve riyasetlerine seçmiş ve onun hâkimiyetini kabul etmişlerdi. Bu Resulullah (saa) ve İmam Ali (a.s)'nin ameli hayatının aynısıydı. İnsanların reyine itina eden ilk kişi peygamberdi.

İslam'dan önce hiçbir hükümet, kiralık ve saltanat insanların reyine önem vermiyordu. İslam ve Allah'ın Resulü (s.a.a)'nın insanlarla meşveretini, biati ve halkın rızasını resmîyette kabul etti. Qadir macerasında Hz Peygamber (s.a.a) İmam Ali (a.s)'yi kendi halefi olarak seçti. Ardından insanların oyunu ve biatını istedi. İnsanlar kendi ihtiyarlarıyla Resulullah (saa)'ın halefine razı oldular. Hz. Ali (a.s) 25 yıl evde oturduktan sonra insanların oylarıyla rehberliği ele aldı. Aynı zamanda o, 25 yılda da onların rehberi ve imamıydı. İmam Kazım (a.s) aynı şekilde bilinç ve

rüşd gölgesinde insanların seçiminin ve meylinin peşindeydi. Karşılaştığı zorluklar ve farklı delillerden dolayı buna muvaffak olamadığı halde, babası ve ceddi gibi biliyordu ki insanların kabulü imametin ve rehberliğin ispatının şartıdır. Bu şartın yerine getirilmesiyle icra ve idarede hiçbir sorun çıkmayacaktı. Hazret (a.s) insanların görüşlerine saygı duyuyordu. Bir gün Harun Reşid İmam (a.s)'dan sorar: "Bana ulaşan habere göre halkın ve Müslümanların sizin köleleriniz ve cariyeleriniz olduğunu ve onların maliki olduğunuzu söylemişsiniz. Bu doğru mudur? Sizin böyle bir inancınız mı var?" Bu sözlere öfkelenen İmam (a.s) "Bize nispet edilen bu şeyler kesinlikle yalandır. Oysa biz, köleleri ve cariyeleri satın alıp Allah yolunda özgür bırakıyoruz. Eğer sahipleri olsaydık bu işe ihtiyaç kalmazdı. Bununla birlikte biz onlarla aynı sofraya oturur, birlikte yemek yeriz. Onların kız ve erkek çocuklarını kendi kız ve erkek çocuğumuz olarak çağırırız. İnsanlarla ilişkilerimiz bu şekildedir" buyurdu.

Kaynaklar:

Şia İmamlarının siyasi ve düşünsel hayatı

Dini hükümetin düşüncesi, c 1.

İmamların (a.s) Hayatından bir seyir

Kevser dergisi, 15. sayı

Kudüs Gazetesi, 5232. sayı

Bashgahé Endişe